

โสตทัศนูปกรณ์กับการเรียนการสอนภาษาไทย

ปัจจุบันนี้การสอนภาษาไทยจะเป็นปัญหาที่ครูกำลังขบคิดกันอยู่ว่าจะมีวิธีใดและทางใดบ้างในอันที่จะช่วยกันปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยให้ได้ผลดีที่สุด เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ จะคงถือว่าเป็นวิชาสำคัญที่สุด เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นชาติอย่างแท้จริง และเราทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ในการทำงาน ในการประกอบอาชีพ ในการติดต่อกับบุคคลอื่น หรือ แม้แต่ในยามว่างหรือในเวลาพักผ่อนหย่อนใจ เราก็ต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องสื่อความหมายและติดต่อกันและกัน ด้วยเหตุนี้การสอนภาษาไทย จึงนับได้ว่าเป็นวิธีการสำคัญ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสำคัญที่สุดในการที่จะช่วยให้เราทุกคนได้ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง หรือจะกล่าวได้ว่าจะทำให้เด็กเรียนภาษาไทยได้ดี ได้รับความสนใจ สนุกสนาน มีทัศนคติที่ดี และใช้ภาษาไทยให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในชีวิตประจำวันของเด็ก

การสอนภาษาไทยในปัจจุบันนี้ ไม่มีการแยก การอ่าน การเขียน การพูดและการฟัง เป็นวิชา ๆ ไป ในการสอนวิชาภาษาไทยนั้น ครูต้องพยายามสอนให้วิชาทั้งสี่สาขานี้สัมพันธ์กันให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กมีทักษะในการอ่าน ทักษะในการเขียน ทักษะในการฟัง และทักษะในการพูด และก็มีใต้นโยบายความว่า การสอนภาษาไทยจะฝึกฝนเฉพาะในชั่วโมงภาษาไทยเท่านั้น เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ เป็นวิชาที่ต้องฝึกฝนเสมอ ๆ จึงจะเกิดความชำนาญ ครูทุกคนฟังนี้ก็อยู่เสมอว่าตนเป็นครูสอนภาษาไทยด้วย มิใช่เป็นหน้าที่ของครูสอนภาษาไทยโดยเฉพาะเท่านั้น การเรียนทุกวิชาจำเป็นต้องใช้ภาษาไทย ครูจึงต้องคอยแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของเด็กในขณะที่เรียนวิชาอื่นด้วย

ครูควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้น เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้กิจกรรมเหล่านั้นสำหรับฝึกฝนทักษะทางภาษา มิใช่จัดให้เด็กฝึกฝนจากบทเรียนที่ไม่มีความหมายโดยตรงต่อชีวิตของเด็ก กิจกรรมต่าง ๆ ควรจะมีจุดมุ่งหมายให้เด็กสามารถใช้ภาษาอย่างแม่นยำ และรวดเร็ว ครู

จึงควรใช้วิธีสอนต่าง ๆ เพื่อฝึกฝนและอบรมเด็กให้มีความสามารถในทางภาษาเท่าที่จะเป็นไปได้ อันจะเป็นรากฐาน ในการที่จะใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนวิชาอื่น ๆ ต่อไป

ได้กล่าวแล้วว่า ภาษาไทยนั้นจะแทรกอยู่ในการสอนวิชาอื่น ๆ ทั่วๆไปไม่น้อย เช่น ภาษาไทยกับสังคมศึกษา เด็กต้องศึกษาและค้นคว้าหาข้อเท็จจริงจากหนังสือต่าง ๆ เด็กจะต้องใช้ทักษะในการอ่าน ถ้ามีการอภิปรายเด็กก็จะต้องใช้ทักษะทางการพูด การแสดงความคิดเห็น จึงเห็นได้ว่าภาษาไทยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนสังคมศึกษา และภาษาไทยก็ได้เข้าไปแทรกแทรกในการเรียนการสอนวิชาธรรมชาติศึกษาอย่างมากมาย เช่น เคียวกัน มีการเรียนทวิภวารสังเกตุ การอ่าน การอภิปราย การเขียนและการอ่านรายงาน การทดลอง การบันทึก การสนทนา เป็นต้น ภาษาไทยก็ถูกนำไปใช้ช่วย วิชา สุขศึกษา เป็นวิชาที่ต้องหนักไปในทางปฏิบัติ ครูจะต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ เข้าช่วยเพื่อให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติจริง ๆ เช่น ให้แสดงละครสมมุติ เด็กจะต้องใช้ภาษาไทยเข้าช่วย โดยมีการอภิปราย การสนทนา เขียนโครงการสร้างบทละคร และ กิจกรรมอื่น ๆ นับว่า ภาษาไทยได้มีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดมาก ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยสัมพันธ์กับ วิชาศิลปะมีหลายอย่าง เช่น ทิวทัศน์ภาพ ทิวสมุทภาพ การเขียนภาพเพื่อประกอบความหมายของคำหรือประโยค หรือ ความ การแต่งความหรือเล่าเรื่องจากภาพ วิชาภาษาไทย มีความสัมพันธ์กับวิชาเลขคณิตเช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ เช่น การทาบปัญหา การทำรายจ่ายรายรับ การทำกราฟ เป็นต้น การสอนพลศึกษาปัจจุบัน มีแนวการสอนในอันที่จะให้เด็กมีการเคลื่อนไหวเป็นไปในทางให้เกิดความสนุกสนานและผ่อนคลายอารมณ์ การสอนภาษาไทยจึงสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาเป็นอย่างดี เช่น วิ่งแข่งขัน อ่านบัตรคำ การเล่นเกมสั้น ๆ ที่ใช้บัตรคำ การแข่งขันเขียนคำบนกระดานคำ การแสดงท่าทางหรือเลียนเสียงเกี่ยวกับสัตว์ เช่น การร้อง ตากา การบินไปรอบ ๆ การแสดงกริยาท่าทางประกอบคำ เช่น วิ่ง เต้น นั่ง หัวเราะ ร้องไห้ ให้อ่านนิทานแล้วแสดงท่าทางประกอบ เช่น เรื่องเต่ากับกระต่าย ภาษาไทยกับขับร้องและดนตรี ความธรรมดาเด็กชอบร้องเพลง ถ้าครูสามารถนำการขับร้องและ

คนตรีเข้ามาช่วยท้วงจะทำให้เด็กได้รับความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายในบทเรียน ให้เด็ก
ใคร่องเพลงประกอบกัศ หรือเขียนบทเพลง จะทำให้เด็กจดจำบทเรียนได้ง่ายขึ้น ดังนั้น
ภาษาไทยก็มีส่วนสัมพันธ์กับการสอนขับร้องและคนตรีด้วย

การใช้ไสคทัศน์วัสดุเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการทางภาษาได้มีมานานแล้วพร้อมกับ
ประวัติการศึกษาของมนุษยชาติที่เดียว เดิมมนุษย์เราถ่ายทอดแนวความคิดหรือความหมาย
หรือคิดต่อทำความเข้าใจกันด้วยรูปภาพ ใช้รูปภาพแทนภาษาก่อนที่จะมีภาษาพูดและภาษาเขียน
ซึ่งจะเห็นได้จากภาษารูปภาพบนแผ่นหินเผาของชาวอียิปต์ และอักษรฮีโรกลิฟิกส์ ชาวอียิปต์ก็มี-
รูปร่างคล้ายกับสิ่งที่มีมันแทน จากรูปภาพเหล่านี้แหละตัวอักษรจึงได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นภาษา
อย่างปัจจุบัน เมื่อมนุษย์เจริญขึ้นภาษาก็ขยายตัวกว้างออกไปทุกที นับวันแต่จะมีรูปร่างห่าง
ไกลจากสิ่งที่มีมันแทน ซึ่งช่วยให้มนุษย์สามารถใช้ทำความเข้าใจกันสะดวกรวดเร็วขึ้น ด้วย
เหตุนี้เองทำให้ครูมักจะใช้คำพูดอธิบายประกอบการสอนเสียจนลืมนึกถึงการที่จะใช้รูปภาพหรือ
ของจำลอง หรือของจริงประกอบคำอธิบาย

การใช้วัสดุประกอบการสอนนั้นมีมานานแล้ว ชาวกรีกโบราณใช้การแสดงละครใน
การสอนประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง เพื่อสร้างทัศนคติทางจรรยา และการเมือง ใช้
คนตรีเพื่อสร้างอารมณ์ นักการศึกษาที่สำคัญ ๆ ต่างเห็นความสำคัญของ ไสคทัศน์วัสดุในการ
สอนว่าจะช่วยการปฐกถา ช่วยความจำเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นามธรรมช่วยเพิ่มความสนใจอัน-
จะทำให้เด็กสามารถรับความรู้ได้ดีขึ้น "ควินตีเลียน นักการศึกษาสำคัญซึ่งมีอายุระหว่าง
ค.ศ. ๓๕ - ๕๕ เขาเป็นคนเชื่อว่าการสอนให้นักเรียนเรียนภาษาเกี่ยวกับการจำตัวอักษร
ให้ได้ดีนั้นต้องใช้ไม้ลูกบาศก์ (Blocks) ช่วย เฟลโต นักปราชญ์ชาวกรีก ก็ได้เข้าถึง
ความสำคัญของคำพูดที่ใช้กันนั้นว่า เมื่อพูดไปแล้วอะไรเป็นความหมายที่อยู่เบื้องหลังสิ่งนั้น
จึงได้กระตุ้นให้ใช้วัสดุประกอบเพื่อช่วยให้เข้าใจดีขึ้น ฟรานซิส เบคอน (๑๕๖๑-๑๖๒๖)
ท่านผู้นี้ได้โจมตีการสอนแบบตรงตามคำวรา (Formalism) ให้เลิกวิธีนี้และหันมาสนใจลัทธิ
ใหม่ ๆ ที่เรียกว่า Realism ซึ่งเป็นลัทธิที่เลิกยึดถือในถ้อยคำกฎเกณฑ์ หันมายึดถือคุณและ
ความคิดมากขึ้น เขามีความคิดเห็นว่าการสอนนั้นควรจะต้องความมุ่งหมายไว้ แล้วคำว่าเป็น-

การสอนวิชาต่าง ๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น ในวิชาใดก็ตามครูจะต้องนำให้นักเรียนศึกษาค้นหา รายละเอียดปลีกย่อยของวิชานั้น เพื่อขบปัญหาให้แตก รายละเอียดปลีกย่อยเด็กจะพบได้ด้วยการสังเกตพิจารณาเอง ไม่ใช่ครูบอกให้เสียทุกอย่าง จอห์น อามอส คอมินิวส ท่านนี้เป็น ผู้ที่พยายามใช้วัสดุสิ่งของช่วยในการสอนอย่างจริงจัง ท่านมีความคิดในระเบียบวิธีสอนใหม่ โดยไต่เข้าถึงความสำคัญในสิ่งของ ของจริงในการสอน ท่านมีหลักในการสอนว่า สิ่งใดที่ ต้องการให้เด็กรู้ต้องสอนในสิ่งนั้นที่เด็กเห็น เอาสิ่งของนั้นให้ดู ไม่ใช่สอนเพียงเอ่ยชื่อให้ได้ยิน หรือ เขียนสัญลักษณ์ให้เห็นเท่านั้น และสิ่งใดที่สอนต้องสอนให้มีผลทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และให้มีประโยชน์ขึ้นเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง” (๑๓)

แต่เดิมมาครูที่สอนภาษาไทยส่วนมาก ยังมีความคิดเห็นและเข้าใจกันว่า การสอน คือการที่ครูถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เด็ก โดยครูเป็นผู้บรรยาย อธิบาย และชี้แจงความรู้ เด็กเป็นแค่เพียงผู้รับฟัง และปฏิบัติตามที่ครูสั่ง เช่น ครูถามเด็กตอบ เด็กเรียนจากตำรา เท่านั้น ครูไม่ค่อยมีอุปกรณ์การสอนและใช้อุปกรณ์การสอนแค่เพียงหนังสือเรียน กระดานดำ และคำถามคำตอบ ใช้วิธีสอนแบบเดียว คือ การบรรยายตลอดครึ่งชั่วโมง ดำเนินการสอนวิธีเดียวกันหมดทั้งชั้น ไม่พ่วงไปถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ไม่ใช่เทคนิคในการสอนแบบต่าง ๆ ครูยึดถือหลักสูตรมากเกินไป ต้องสอนให้ครบตามหลักสูตรทุกตอน เพราะถือว่าถ้าสอนไม่ครบตามหลักสูตรจะเป็นความบกพร่องของครู การสอนของครูในวิชาภาษาไทย ก็ไม่สัมพันธ์กัน แยกสอนเป็นรายวิชา คือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียน และครูบางคนก็ไม่ได้เน้น เรื่อง การฟัง และ พูด สอนแต่เฉพาะเรื่องการอ่าน และ เขียน ทำให้ขาดการฝึกฝนในลักษณะทั้งสี่ด้าน การสอนก็ไม่เป็นกันเองกับเด็กยึดถือตามระเบียบวินัย อีกทั้งตัวครูเองก็มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาษาไทย ไม่มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในภาษาไทย เพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก คิดว่าสอนไปวันหนึ่ง ๆ ตามตารางสอนเฉพาะชั่วโมงหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องมีวิธีสอนและกิจกรรม ถ้าดำเนินการสอนตามวิธีนี้ก็แทบจะกล่าวได้ว่าครูไม่มีวิธีสอนเลย

สิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น ภาพยนต์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หนังสืออ่าน-

ประเภทต่าง ๆ บ้าย โฆษณา และอื่น ๆ จะดึงดูดความสนใจทางภาษาของเด็กได้ดีกว่าการ
 เรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งครูไม่มีวิธีสอนที่น่าสนใจ เด็กจึงรับอิทธิพลจากสิ่งเหล่านี้เป็น
 ตัวอย่างในการใช้ภาษาไทย ในการพูด และ การเขียนเป็นอย่างมาก เด็กชอบจำคำสะกด
 การันต์ ตลอดจนเลียนแบบภาษาและสำนวนมาใช้ ภาษาที่เด็กใช้พูด เด็กได้ยิน ได้ฟังมา
 จากภาษาที่ใช้ในการพูดประกาศโฆษณา ในรายการวิทยุ หรือ โทรทัศน์ โดยที่ผู้ประกาศใน
 บางครั้ง ไม่คำนึงถึงการออกเสียงภาษาไทยให้ชัดเจน หรือผู้พูดวิทยุมีคำแปลก ๆ มาใช้
 มากมาย โดยมีคำหนึ่งว่าจะพูดภาษาไทยถูกต้องหรือไม่ หรืออ่านคำต่าง ๆ ผิด ภาษาที่ใช้
 ในหนังสือพิมพ์บางฉบับส่วนมากไม่มีศัพท์แสดงมาก เด็กนิยมใช้ตามจนติดปาก และมีความ
 สนุกสนานที่ได้ใช้คำศัพท์ประเภทนั้น ๆ แทนที่จะวิจารณ์สื่อมวลชนภายนอกที่ทำให้เด็กหันความ
 สนใจออกนอกห้องเรียน ครูจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก ถึงความสนใจทางภาษาของ
 เด็กให้กลับเข้าสู่ห้องเรียน ให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาที่เป็นรูปธรรม โดยการที่
 ให้ได้เห็น ได้ยิน พร้อมไปกับสิ่งที่เด็กเรียน ใช้ภาพยนตร์ รายการวิทยุศึกษาและหนังสือ
 ฟิล์ม และ โสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ ประกอบการสอน เพื่อเป็นการให้ประสบการณ์แก่เด็ก ให้
 เด็กได้รู้จักเลือกฟัง และ เลือกอ่านหนังสือที่มีคุณค่าทางภาษาแก่ตัวเด็กเอง ซึ่งเป็นที่เชื่อ
 แน่ได้ว่าสิ่งเหล่านี้จะดึงดูดความสนใจของเด็กให้กลับมามีใจ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เด็ก
 ได้รับความเสียหายทางภาษาที่ผิด ๆ จากสื่อมวลชนภายนอกเสียตั้งแต่ตอนแรก ๆ ดีกว่าการที่ครูจะ
 ต้องเป็นผู้คอยติดตามแก้ไขทักษะทางภาษาที่ผิด ๆ เช่นนั้น

การศึกษาแผนปัจจุบัน ครูต้องพึงเล็งในตัวเด็กเป็นสำคัญ ครูจำเป็นต้องให้
 พัฒนาการแก่เด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และ สังคม ดังนั้นการสอนของครู
 จึงต้องให้เด็กเป็นทั้งผู้รับฟัง และ ผู้แสดงออก คือ สามารถให้ความคิดเห็น อภิปรายปัญหา
 ต่าง ๆ ค้นคว้าและทำบันทึกรายงาน มีไว้เด็กเป็นผู้รับฟังฝ่ายเดียว วิธีการสอนของครู
 ควรจะดำเนินการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก โดยพิจารณาถึง
 วัย ความสนใจของเด็ก และความแตกต่างของเด็กแต่ละคนด้วย บทเรียนต้องไม่ยากหรือ
 ง่ายเกินไปของเด็ก การสอนควรให้เด็กมีอิสระที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ครูไม่ควรผูกขาดการสอน

แค่เพียงผู้เดียว เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียน การสอน เป็นกันเองกับเด็กในบางโอกาส อย่างยิ่งคือระเบียบวินัยมากเกินไป เปิดโอกาสให้เด็ก รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กเรียนภาษาไทยจาก ประสบการณ์ของเด็กให้มาก มีใบ้เรียนแต่เฉพาะในหนังสือตำราเรียนเท่านั้น เปิดให้เด็กรู้จัก พุทธศาสนา ให้เล่าประวัติประสบการณ์ของตนเอง มีการอภิปราย เขียนจดหมายติดต่อกับบุคคล ต่าง ๆ การฟังบทความจากวิทยุ หรือ โทรทัศน์ จะช่วยทำให้การเรียนภาษาไทยน่าสนใจและ น่าสนใจยิ่งขึ้น ทั้งได้นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ ด้วย การสอนควรใช้เทคนิคและวิธีการ สอนหลาย ๆ แบบ แต่ละวิชาครูจะต้องสอนไม่ให้เป็นเหมือนกัน เช่น บางครั้งบรรยาย บางครั้ง อภิปราย บางครั้งต้องรายงาน บางครั้งแสดงละคร บางครั้งทำกิจกรรม เปิดให้เด็กมี กิจกรรมต่าง ๆ ประกอบการเรียน เช่น การฝึกพูดในที่ประชุม การสัมภาษณ์ การออกราย การวิทยุ หรือ โทรทัศน์ การฝึกใช้โทรศัพท์ เพื่อประโยชน์ที่เด็กจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ วิธีการสอนเหล่านี้ เพื่อให้เด็กได้ใช้ทักษะทางภาษาทั้งสิ้น คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ครูต้องพยายามศึกษาหาความรู้ และทดลองกลวิธีสอนแบบใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การสอนได้ผล มากที่สุด ใช้หลักสูตรเป็นแค่เพียงแนวทางในการสอน ครูอาจเลือกสอนคอนที่สำคัญ ๆ และ จะเป็นประโยชน์ในชีวิตของเด็ก บางตอนอาจสอนอย่างกว้าง ๆ พอเป็นแนวทางเท่านั้น

การสอนโดยใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพยนต์ ฟังวิทยุ โทรทัศน์ ชมการแสดงละคร การนำเด็ก - ไปศึกษานอกสถานที่ การฟังคำบรรยาย และ ปาฐกถาของวิทยากร การใช้ของจริง ของจำลอง ฯลฯ ประกอบการสอนอยู่เสมอ ๆ จะ ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้อุปกรณ์การสอน อีกทั้งเด็กจะให้ความสนใจและเห็นความ สำคัญ และรู้ถึงคุณค่าของการเรียนภาษาไทย ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเด็กก็ ไม่เบื่อหน่ายในวิชาภาษาไทย อันเนื่องมาจากครูไม่มีวิธีการสอนที่น่าเบื่อ ครูสอนภาษาไทย ควรพยายามชวนหาอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ มาใช้ อาจจะขอความช่วยเหลือร่วมมือทำ อุปกรณ์จากครูอื่น ๆ ที่ถนัด เช่น ครูศิลปะ และ ครูวาดเขียน ตัวครูสอนภาษาไทยต้องหาโอกาส ทำด้วยตนเอง หรือ เก็บสะสมรวบรวมไว้ เช่น รูปภาพต่าง ๆ ภาพนิ่ง ของจริงหรือของจำลอง

ฝึกให้เด็กรู้จักสะสมอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยการขอตามสถานที่ราชการหรือองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนฝึกให้เด็กทำอุปกรณ์การเรียนอย่างง่าย ๆ เช่น สมุดภาพ การตกแต่งป้ายนิเทศ การปั้น หรือวาดภาพ อุปกรณ์บางอย่างอาจจะขอยืมได้จากแหล่งผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ จากองค์กรหรือสถาบันที่จัดในเรื่องอุปกรณ์การสอนโดยเฉพาะ เช่น สำนักแถลงข่าวอังกฤษ สำนักแถลงข่าวสารอเมริกาใต้ กระทรวงศึกษาธิการ หรือแลกเปลี่ยนอุปกรณ์กันในระหว่างโรงเรียน อุปกรณ์การสอนวิชาภาษาไทย จะมีได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับงบประมาณ และความสามารถของครู พวกรของจริง ของจำลองต่าง ๆ ภาพเขียน หรือภาพสำเร็จรูปที่เกี่ยวกับวิชาภาษาไทยที่มีขายหรือที่ครู และนักเรียนจัดทำขึ้น อุปกรณ์เกี่ยวกับโสตทัศน เช่น ภาพนิ่ง ภาพยนต์ เทปบันทึกเสียง เครื่องเล่นจานเสียง วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นป้ายนิเทศ สำหรับใช้ศึกษาต่าง ๆ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเหตุการณ์ บุคคลสำคัญ บทความ หรือใช้สำหรับศึกษาคำขวัญคุณลักษณะ สุภาษิต บทหรือบทกรอง ฯลฯ หนังสือประกอบแบบเรียน หนังสือนิทานต่าง ๆ เป็นต้น ครูภาษาไทยควรจะได้จัดหาและรวบรวมไว้เท่าที่สามารถและงบประมาณของโรงเรียนจะอำนวยให้

การวัดผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของเด็ก แต่เดิมครูถือเอาการวัดผลปลายปีที่เรียกว่าการสอบไล่ เป็นการพิจารณาผลการเรียนของเด็กว่าไล่หรือตก และส่วนมากการวัดผลก็มุ่งแต่จะวัดว่านักเรียนมีความจำได้มากเพียงใดในวิชาที่ตนเรียน แต่ในปัจจุบันนี้การวัดผลการเรียนรู้จะพิจารณาจากคะแนนผลงานที่นักเรียนทำตลอดปีพร้อมกับคะแนนสอบไล่ปลายปีด้วย คะแนนผลงานตลอดปีจะได้จากการทดสอบเด็กเป็นระยะ ๆ ไป เช่น สัปดาห์ละครั้ง สองสัปดาห์ครั้ง หรือเดือนละครั้ง และอาจจะได้จากขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน เช่น การอภิปราย รายงานการศึกษานอกสถานที่ จัดทำป้ายนิเทศ เขียนข่าวประจำชั้นเรียนและอื่น ๆ เพราะการวัดผลการเรียนรู้ในปัจจุบัน มิได้วัดในค่านความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ยังครอบคลุมไปถึงพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กอีกด้วย เช่น ทางอารมณ์ ทางสังคม ทัศนคติ เป็นต้น ฉะนั้น การวัดผลทางภาษาไทยของเด็กจึงวัดทั้งข้อเขียนและภาคปฏิบัติ เช่น การค้นคว้า การอภิปราย และอื่น ๆ ดังที่กล่าวแล้ว และสิ่งใดที่ปฏิบัติได้จึงควรให้เด็กลงมือทำ เพื่อช่วยให้เกิดประสบการณ์มากขึ้น การวัดผลด้วยการให้นักเรียน

สอบข้อเขียนนั้น จำเป็นต้องทำข้อสอบทั้งแบบปรนัย และ อัตนัย แบบปรนัยอาจให้นักเรียน จับคู่ เติมช่องว่าง เลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้อง ใ้บอก ว่า ถูก ผิด เป็นต้น ส่วนแบบ อัตนัย เป็นแบบความเรียง เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตน การวัดพัฒนาการของเด็กใน ด้านอื่น ๆ ครูควรได้สังเกตและทำบันทึกไว้ เช่น ทักษะคิดและด้านความสนใจในวิชาที่เด็ก เรียน ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การสังคมและกฎปรับตัวเข้ากับ เพื่อน ๆ สิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยในการเรียนภาษาของเด็ก อนึ่ง การวัดผลทางการเรียนวิชา ภาษาไทยของเด็ก อาจจะใช้วิธีการวัดผลด้วยปากเปล่า ข้อเขียน และการร่วมกิจกรรมใน การเรียนการสอนต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนก็ได้

การสอนภาษาไทยให้เด็กเกิดสให้เด็กเป็นผู้ที่สามารถใช้ทักษะทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้มีประสิทธิภาพ ครูควรส่งเสริมเด็กให้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยการเรียน การสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องกระทำครบทุกประการ ครูควร ส่งเสริมให้เด็กทำเท่าที่กำลังความสามารถและการเงินของโรงเรียนจะอำนวยให้ได้ กิจกรรม เหล่านี้ได้แก่

๑. ครูและเด็กร่วมกันตั้งปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนหรือเรื่องที่สนใจมากสนใจ แล้ว แบ่งหมู่กันทำงานค้นคว้านำมารายงานในชั้น

๒. การทำสมุดภาพในการเรียน วิชาอ่าน ให้เด็กรวบรวมภาพต่าง ๆ ที่ รวบรวมได้หรือภาพที่วาดขึ้นเองโดยจัดทำเป็นสมุดภาพ และ แต่งคำบรรยายสั้น ๆ อธิบาย ประกอบภาพ

๓. การทำอุปกรณ์การสอนในวิชาภาษาไทย เช่น การแสดง มุมกระบอก เพื่อ ประกอบเนื้อเรื่องที่อ่าน นิทาน หรือนิยายพื้นเมือง จะทำให้ทั้งผู้แสดงและผู้ชมรู้สึกสนุก สนานและจดจำเรื่องนั้นได้นาน

๔. ปีกเด็กเป็นโฆษกจัดรายการวิทยุในโรงเรียน ปีกการโต้วาทีและการปาฐกถา

๕. จัดรายการแสดงวิหะบุและ ไทโรทัศน์ถ้าสามารถจัดได้

๖. ให้เด็กรวบรวมภาณิดิ คำพังเพย คำคม คำเปรียบเทียบ หรือข้อความที่ไพเราะ จาก บทร้อยกรอง และ ร้อยแก้ว
๗. จัดเด็กให้พูดในที่ประชุมของชั้นหรือของโรงเรียน เพื่อฝึกการวางท่าทางให้เหมาะสมและมีศิลปะในการพูดไม่ประหม่าอาย
๘. ฝึกเด็กให้สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เช่น สัมภาษณ์ นักเรียนด้วยกัน สัมภาษณ์ครู หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่น ๆ
๙. จัดให้มีการอภิปรายหรือปาฐกถาในหัวข้อที่เกี่ยวกับการเรียน เพื่อให้เด็กรู้จักค้นคว้าหาความรู้และส่งเสริมทักษะในการฟัง และการพูดมากยิ่งขึ้น
๑๐. ฝึกเด็กให้รู้จักเขียนรายงานเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านค้นคว้า หรือรายงานเกี่ยวกับลาร ไปศึกษานอกสถานที่
๑๑. ฝึกให้เด็กทำงานเป็นหมู่พวก โดยจัดตั้งเป็นคณะกรรมการ มีการเลือกประธาน เลขานุการ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีกให้รู้จักทำงานร่วมกัน โดยวางแผนงานดำเนินงานและประเมินผลงานที่ได้ทำไปแล้ว
๑๒. เชิญวิทยากรในสาขาวิชาต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่เด็ก
๑๓. ใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ เป็นอุปกรณ์ในการสอนภาษา เช่น ใคอรามา ของจริง ภาพนิ่ง ภาพบนค้ แผนภูมิ วิทบุ โทรทัศน์ ฯลฯ
๑๔. จัดให้มีการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับภาษาไทย เช่น แสดงสมุดภาพ ภาพถ่ายของจริง การประดิษฐ์อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการเรียนภาษาไทย
๑๕. จัดมุมหนังสือที่เกี่ยวกับภาษาไทยในชั้น เพื่อให้เด็กสะดวกในการค้นคว้าตลอดจนแนะนำให้เด็กรู้จักการใช้ของสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้
๑๖. นำเด็กไปศึกษานอกสถานที่ เช่น สถานที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน สวนสัตว์ ชมโบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางศาสนา หรือทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ

๑๗. การแสดงละคร โดยฝึกให้เด็กมีบทบาทเป็นตัวละครในเรื่องที่เรียนอยู่ เพื่อฝึกทักษะทางและคำพูด จะช่วยให้เด็กสนใจ และเข้าใจบทเรียนในคอนนั้นดียิ่งขึ้น

๑๘. ออกหนังสือพิมพ์ประจำชั้นหรือประจำโรงเรียน เป็นรายสัปดาห์ รายเดือน หรือประจำปีตามโอกาสอันควร เพื่อฝึกงานในค้ำน การค้นคว้า การเรียบเรียงเรื่องราว การสื่อข่าวตลอดจนงานบรรณาธิการ

๑๙. ฝึกติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ทางจดหมาย ทางโทรศัพท์ หรือการสัมภาษณ์

๒๐. จัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนภาษา เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมดนตรี และละคร ชุมนุมการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ

แม้ว่าครูปัจจุบัน จะมีความรู้และได้รับการฝึกฝนอบรมมาดีซึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ปัญหาทางการศึกษา ก็ยังคงเป็นเรื่องที่หนักใจอยู่เป็นอันมาก เช่น จำนวนเด็กเกรงเพิ่มขึ้น ผลการเรียนโดยทั่ว ๆ ไปเลวลง ขนาดของชั้นเรียนใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องระเบียบวินัย ฯลฯ การแก้ปัญหาของการศึกษาจะต้องใช้ขบวนการเรียนการสอนที่ใหม่ที่สุด ครูต้องใช้เครื่องมือที่ทันสมัย ในการให้การศึกษแก่เด็ก อีกประการหนึ่งครูเป็นผู้สร้างซึ่งมีความสำคัญยิ่งกว่าวิศวกรหรือช่างไม้ เพราะครูเป็นผู้ทำให้สติปัญญา และร่างกายของเด็กเป็นรูปร่างซึ้น ครูต้องการเครื่องมือที่ดีเป็นพิเศษ ให้เด็กเรียนรู้ได้โดยเร็ว และความรู้ซึ้นต้องคงทนถาวรไม่ลึ้มเลือน เครื่องมือใหม่ ๆ จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนและเร้าให้เกิดความสนใจ นำไปสู่ความจริง และความรู้ พัฒนาและเปลี่ยนแปลงความคิดรวบยอด และสร้างบรรยาการทางการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทัศนคติ ความสนใจ และการมองเห็นคุณค่า

เครื่องมือที่ทันสมัยมากที่สุด ที่จะทำให้การเรียนการสอนได้ผล และแก้ปัญหาทางการศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวได้ คือ วัสดุ และเครื่องมือทางโสตทัศน แต่เครื่องมือนี้จะไม่มีความค้ำทางการเรียนเลย ถ้าไม่ได้ใช้ด้วยความฉลาดและเลือกใช้ให้ถูกทางโดยมากความรู้ในค้ำนถาวร เลือกและการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ของครูในโรงเรียนมักจะเป็นไปค้ำมยะถาวรรม เพราะครูมีความรู้และประสบการณ์ไม่กว้างขวางพอ การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ค้ำมความหมายที่

แท้จริง ไม่ได้หมายความว่า ใช้แค่เพียงกระดานคำ กระดานยาส้วสี หรือสัณฐานภาพ แผ่นฟิล์มโลก และแผ่นภูมิเท่านั้น แต่หมายถึงการใช้ รูปภาพทั้งที่ฉายได้และฉายไม่ได้ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ จานเสียง เทปบันทึกเสียง รายการวิทยุกระจายเสียง และโสตทัศนวัสดุชนิดอื่น ๆ ซึ่งมากกว่า ๔๐ ชนิดด้วย

ครูทุกคนนี้ควรจะแน่ใจได้แล้วว่า นักเรียนที่เรียนอ่อน จะเรียนได้ดีขึ้น ถ้าใช้วัสดุทางการสอนประเภทต่าง ๆ ช่วยเพิ่มการเรียนจากคัมภีร์หนังสือหรือคำพูดเท่านั้น โสตทัศนวัสดุเหล่านี้ยังช่วยทำให้ความคิดรวบยอดของเด็กกว้างขวางขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพของเด็กแต่ละคนที่ยังบกพร่องอยู่ให้สมบูรณ์ เพราะพื้นฐานทางประสิทธิภาพที่เด็กแต่ละคนได้มาจากที่บ้าน ยกทรง และไม่เท่ากัน เช่น ภาพยนตร์จะทำให้เด็กทั้งชั้นได้ร่วมกันออกความคิดและได้ใช้ทักษะทางการพูดเพื่ออภิปรายปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้พัฒนาความสามารถทางความเข้าใจ และการศึกษาค้นคว้าความหมายให้ดีขึ้น การศึกษานอกสถานที่ รายการวิทยุกระจายเสียง ฟิล์มสกริป และอุปกรณ์อื่น ๆ จะช่วยเพิ่มพื้นฐานทางประสิทธิภาพของเด็กที่ยังขาดตกบกพร่องอยู่ได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันครูที่สอนภาษาอมรับและเห็นด้วยแล้วว่า การเรียนภาษาที่จะให้เด็กเข้าใจความหมายได้ถูกต้องและลึกซึ้งนั้น ต้องอาศัยประสิทธิภาพตรง หรือไม่ประสิทธิภาพต่างอ้อมที่มีตัวคนใกล้เคียงกับความเป็นจริงเท่านั้น ซึ่งจะทำให้เด็กเรียนการใช้ภาษาคับความเข้าใจอย่างมีทักษะ มีวัตถุประสงค์ มีความหมาย และเห็นคุณค่าของภาษา เมื่อครูร่วมแทรกโสตทัศนวัสดุเข้าไปในเนื้อหาของวิชาที่เรียน จะทำให้การเรียนการสอนภาษามีชีวิตจิตใจ นักเรียนจะเข้าใจบทเรียนดีขึ้น ความคิดรวบยอดแจ่มแจ้งขึ้น จำได้นานขึ้น และจะเพิ่มรอยประทับใจให้แก่เด็กมากขึ้นด้วย ภาพยนตร์ ฟิล์มสกริป วัสดุที่ฉายได้และฉายไม่ได้ ของจริง ชุมชนคน จะกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเกิดความคิดคำนึง

ประสิทธิภาพทางการเรียนภาษาที่จะให้แก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้นแบ่งออกได้เป็น ๑๑ ระดับ นับตั้งแต่ประสิทธิภาพที่เด็กหรือผู้เรียนได้ประสบกับตนเอง โดยตรงไป

จนกระทั่งถึงประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากตัวหนังสือหรือเสียงคำพูดที่ได้ยิน คือ จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดไปจนถึงประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมมากที่สุด

ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด คือ ประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งหมาย (*Direct, Purposeful Experiences*) เป็นประสบการณ์ที่เด็กหรือผู้เรียนได้รับมาจากความเป็นจริง และด้วยตัวของเด็กเองโดยตรง เด็กจะได้ประสบการณ์โดยการได้เห็น ได้ยิน ได้จับ ได้ชิม ได้ทำ ได้รู้สึก ได้คมก้นจากของจริง ในชีวิตของเด็ก วัสดุที่จะให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ขั้นนี้ได้แก่ ของจริง หรือความเป็นจริงในชีวิตของเด็ก

ประสบการณ์จำลอง (*Contrived Experiences*) การที่เด็กจะได้รับประสบการณ์จริงทุกอย่างย่อมเป็นไปได้ บางทีของจริงนั้นอาจจะไกลเกินกว่าที่ไปพบเห็นได้ด้วยตนเอง บางทีของจริงนั้นซับซ้อนซ่อนเร้นหรืออันตรายที่จะไปจับต้องหรือเข้าใกล้ หรือขนาดใหญ่เกินไปบ้าง หรือเล็กเกินกว่าที่จะมองเห็นได้อย่างแจ่มชัดบ้าง ไม่สะดวกแก่การที่จะให้ผู้เรียนประสบได้โดยตรง เราจึงจำลองสิ่งเหล่านั้นเพื่อนำมาให้ผู้เรียนได้ศึกษา หุ่นจำลองของวัสดุ และสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับของจริงเดิมมากที่สุด แต่ทำให้ง่ายและสะดวกแก่การศึกษาขึ้น เป็นต้นว่าอะไรที่เล็กเกินไปก็ทำให้โตขึ้น ที่ใหญ่มากก็ทำให้เล็กลง ประสบการณ์จำลองนี้ต่างจากของดั้งเดิมในเรื่องขนาดหรือความซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการที่จะให้ประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด วัสดุอุปกรณ์ที่จะให้ประสบการณ์ของ นอกจากหุ่นจำลองแล้วได้แก่ ของตัวอย่าง แผนภูมิ กะบะทราย

ประสบการณ์นาฏการ (*Dramatized Experiences*) ประสบการณ์บางอย่างเราไม่สามารถจะถ่ายทอดได้ด้วยประสบการณ์จำลอง บางอย่างก็มีธรรมชาติที่เป็นนามธรรม หรือสัญลักษณ์มากเกินไป การจัดให้มีการแสดงละครขึ้น จะช่วยให้เด็กเข้าไปใกล้ความเป็นจริงมากขึ้น เช่น การแสดงละครสำหรับประกอบการเรียนอ่าน การแสดงบทบาท และหุ่น เป็นต้น

การสาธิต (*Demonstrations*) การสาธิต คือ การอธิบายถึงข้อเท็จจริง หรือ

ขบวนการที่ผู้หัดเห็นไปด้วย เช่น การสาธิตมรรยาทที่ดีของการฟัง การจับหนังสือ สาธิตวิธีการคัดลายมือ การสาธิตเราถือว่าเป็นอุปกรณ์การสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งการสาธิตนี้อาจจะรวมเอาสิ่งของที่ใช้ประกอบหลายอย่างนับตั้งแต่ของจริง หุ่นจำลอง กระดานดำ กระดานผ้าสาธิต ไปจนกระทั่งตัวหนังสือหรือคำพูด เข้าไว้ด้วยกัน การสาธิตสำคัญอยู่ที่ขบวนการทั้งหมด เด็กจะต้องเฝ้าสังเกตดูหรือบางครั้งจะร่วมในการสาธิตนั้นด้วย

การศึกษาออกสถานที่ (Field Trips) การพาเด็กออกไปศึกษาออกสถานที่นั้นก็เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่จริงภายนอกห้องเรียน การศึกษาออกสถานที่ที่เราถือว่าเป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยให้นักเรียนได้ประสบกับบางสิ่งซึ่งไม่สามารถจะให้ได้ภายในห้องเรียน

นิทรรศการ (Exhibits) หมายถึงการจัดสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์แก่เด็ก บางครั้งนิทรรศการด้วยของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง รูปภาพ ภาพโฆษณา แผนภูมิ โตออรามา กระดานนิเทศ เป็นต้น บางทีการจัดนิทรรศการนั้นอาจจัดให้มีการสาธิต หรือฉายภาพยนตร์ประกอบด้วย เช่น การจัดนิทรรศการ ร้านขายของชาวญี่ปุ่น เป็นต้น

โทรทัศน์และภาพยนตร์ (Television, Motion Pictures) รายการโทรทัศน์นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นและได้ยินเสียงเหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ ภาพยนตร์นั้นสามารถจำลองเหตุการณ์มาให้ผู้เรียนได้ดูและได้ฟังได้ใกล้เคียงความเป็นจริง โทรทัศน์และภาพยนตร์จัดว่าเป็นสื่อในการสาธิตได้ดีมาก เพราะเปิดโอกาสให้ผู้ดูได้เห็นขบวนการทั้งหมดได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งไม่สามารถทำด้วยการสาธิตตามธรรมดา คุณค่าของการเรียนการสอนที่นับว่าสำคัญ ของโทรทัศน์และภาพยนตร์ก็คือ ช่วยให้ประสาทสัมผัส ได้สัมผัสกับความเป็นรูปธรรม ความเป็นจริง ช่วยเน้นที่ตัวบุคคล และบุคคลิกภาพ ทำให้เข้าใจได้ชัดเจน

ภาพนิ่ง วิททู และการบันทึกเสียง (Still Pictures, Radio, Recordings) ภาพนิ่งได้แก่ภาพถ่าย ภาพวาดต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งทึบแสง และ โปร่งแสง ภาพนิ่งทึบแสง คือ

ภาพวาด ภาพถ่าย หรือ ภาพพิมพ์ ภาพนิ่ง โปรเจกเตอร์ สไลด์ และ फिल्मสตริป บวก ภาพนิ่งและ สไลด์สก็อตทั้งกล่าวค่อนข้างจะวางความจริงขึ้นมาจากประเภทที่เด็กกล่าวในขั้นต้น ๆ นั้นอีกเล็กน้อย อุปกรณ์การทดลองพวกนี้พวก สไลด์ फिल्मสตริป ภาพโปรเจกเตอร์ วิทยุ เครื่องเล่นจานเสียง เครื่องเพนชันท์ก็เสียง จะทำให้เด็กมีประสบการณ์ร่วมกัน และ จะรวมจุดความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

Visual Symbols แผนภูมิ แผนภาพ แผนภูมิ กราฟ ใตอะแกรม กระดานคำ ภาพร่าง การจับคู่ เหล่านี้มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ สำหรับถ่ายถอดความหมาย ให้เข้าใจได้รวดเร็วขึ้น ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานทางรูปธรรมดีมาก่อนอาจจะเข้าใจได้ยาก เพราะ **Visual Symbols** เหล่านี้เราสมมติกันขึ้นมา ใช้แทนความหมายที่เป็นข้อเท็จจริง แนวความคิดของเด็กในระดับประถมศึกษาจะเข้าใจได้ยาก

Verbal Symbols ได้แก่ คำพูด คำเขียน ตัวเลข เครื่องหมายต่าง ๆ ซึ่งความเป็นรูปธรรมเต็มหายไปหมด การที่จะเข้าใจสัญลักษณ์เป็นคำพูด คำเขียนได้ต้องอาศัยรากฐานทางประสบการณ์จำนวนมาก ๆ แม้ว่าคำพูดหรือคำเขียนจะให้ความเป็นนามธรรมมากที่สุดก็ตามแต่เราก็ใช้ประโยชน์จากภาษาพูด และภาษาเขียนนี้มากเหลือเกิน เพราะเราจะต้องใช้สำหรับสื่อความหมายกันอยู่ตลอดเวลา ปัญหาอยู่ที่เด็กจะใช้ได้ลึกลับก็ต่อเมื่อถ้อยคำเหล่านี้มีความหมายต่อเด็ก ไม่เพียงแต่เด็กจะสวดการันต์ได้ถูกหรืออ่านหนังสือออกเท่านั้น เด็กจะต้องมีความเข้าใจด้วย

เด็กจะเรียนรู้พูดก่อนเรียนเขียน และการพูดนี้จะช่วยให้การอ่านเป็นที่เข้าใจง่ายขึ้น เมื่อประกอบกับการใช้ประสบการณ์อื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นด้วย แต่ถ้าเด็กมีรากฐานทางประสบการณ์เพียงพอแล้ว การพูดและการอ่านของเด็กจะเปิดทางไปสู่ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ได้มากมายทีเดียว

การที่จะให้ประสบการณ์แก่เด็กเพียงไรและอย่างไรนั้น ครูต้องเข้าใจว่าต้องขึ้นอยู่กับปัญหาที่จะสอน สถานการณ์ในการ เรียน พื้นฐานทางประสบการณ์เดิมของเด็ก บางครั้ง

การพูดให้เด็กฟังเพียงอย่างเดียว เด็กก็อาจเข้าใจได้ก็ และ เป็นดาบระหัดเวลาได้อีก
ด้วย ครูไม่ควรเพ่งเล็งหรือเจาะจงให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตนเองตลอดเวลา
เพราะ เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ครูควรสอนให้นักเรียนรู้จักเอาความรู้เดิมมาผนวกกับประสบการณ์
ใหม่ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่แตกออกไป ไม่ใช่ต้องใช้ประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับเป็น
ประสบการณ์ตรงอยู่เรื่อยไป ตัวอย่างชนิดของสื่อทัศนูปกรณ์ที่จะใช้ประสบการณ์ดังกล่าวข้างต้น เช่น
แผนภูมิ

แผนภูมิเป็นอุปกรณ์การสอน สำหรับแสดงให้นักเรียนแลเห็นความสัมพันธ์ของข้อเท็จ
จริงหรือแนวความคิดต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนได้ชัดเจนนั่น เช่น แสดงการเปรียบเทียบ
แสดงปริมาณที่เกี่ยวข้องกัน แสดงพัฒนาการ แสดงขอบเขต เป็นต้น แผนภูมิ อาจจะใช้
ประกอบกับการปาฐกถา หรืออุปกรณ์การสอนอย่างอื่น เช่น ภาพยนต์ และหนังสือแบบเรียน
เพื่อทำให้เด็กเข้าใจเรื่องที่พูด และที่อ่านจากหนังสือดีขึ้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียน
ทั้งชั้นได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันด้วย แผนภูมิมีประโยชน์ในการเรียนการสอน คือ ใช้ประกอบ
การอธิบายของครู เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของรายละเอียดต่าง ๆ ในหัวข้อที่เรียนให้เป็นที่เข้าใจ
ใจยิ่งขึ้น ใช้สำหรับบททวนหรือสรุปเรื่องที่เรียน หลังจากฟังครูพูด หรือการไปศึกษานอก
สถานที่มาแล้ว เพื่อที่จะบททวนให้นักเรียนเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น หรือให้จำได้ ครูก็อาจใช้
แผนภูมิเพื่อการนี้ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากค้นคว้าหาความรู้ต่อไป ช่วยสร้างปัญหาและกระ
ตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด และช่วยให้ใช้สื่อทัศนวัสดุอย่างอื่นอย่างกว้างขวาง คือ ถ้าจะใช้
แผนภูมิให้บังเกิดผลดีก็ต้องใช้วัสดุอื่นประกอบด้วย เช่น ใช้กับหุ่นจำลอง เป็นต้น

ภาพโฆษณา

อุปกรณ์การสอนอีกอย่างหนึ่งซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียนพูด คิด และ
ทวาทบางสิ่งบางอย่างที่ครูต้องการได้ โดยที่อุปกรณ์นั้นจะช่วยทำให้ผู้รู้ได้รับแนวความคิดไปและ
ประทับใจในแนวความคิดนั้นอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์การสอนนี้ก็คือ ๑. ภาพโฆษณา ๒. ซึ่งสามารถ
ทำให้ผู้รู้แล้วรู้เรื่องด้วยอาการปลาใจหรือตื่นเต้น สามารถทำให้ผู้รู้เกิดความสนใจและชวน

ให้เชื่อ ภาพโฆษณาสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่โดยลำพังตัวของมันเองได้

ภาพโฆษณาเป็นทัศนวิสัยที่ออกแบบขึ้นให้มีลักษณะไปในทางเป็นสัญลักษณ์ เป็นส่วนใหญ่ ภาพโฆษณาต้องดึงดูดสายตา แสดงให้ทราบหัวใจของเรื่องได้ทันที คำที่ใช้ประกอบก็จะต้องเด่น และอ่านเข้าใจง่าย ครูสามารถนำภาพโฆษณามาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนได้หลายอย่าง ใช้เพื่อสร้างความสนใจ เป็นเครื่องกระตุ้นหรือนำให้นักเรียนให้หันมาสนใจและอยากกรู้อยากศึกษาเรื่องราวที่ครูต้องให้นักเรียน จักว่าเป็นการเริ่มต้นของความสนใจของนักเรียนให้เข้าสู่บทเรียนนั่นเอง ใช้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ เช่น ภาพโฆษณาเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียนและความท้อถอม ความสะอาดทั้งทางส่วนตัวและโรงเรียน เป็นต้น ใช้เพื่อสร้างบรรยากาศใหม่แก่โรงเรียน หมายถึงว่าครูสามารถนำภาพโฆษณามาประดับห้องเรียนภาษาไทย จะทำให้ห้องเรียนน่าดูยิ่งขึ้น ใช้เพื่อประกาศข่าวและหาความนิยม นักเรียนจะได้ประโยชน์จากภาพโฆษณามากในการประกาศข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในชั้นและในโรงเรียนของตน เช่น การแสดงละคร การแข่งขันกีฬา การประกวดความสะอาด เหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องมีการทำภาพโฆษณาขึ้นใช้ ใช้เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มและร่วมมือกันในการทำงาน ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงสิ่งที่เรียน โดยทำภาพโฆษณาขึ้นเอง เช่น ให้นักเรียนใช้เวสสว่างให้เป็นประโยชน์ โดยช่วยกันออกความคิดและใช้ถ้อยคำ และเด็กจะแสดงความริเริ่มของตนออกมาให้ปรากฏ ภาพโฆษณาที่นักเรียนทำกันขึ้นเองนั้นจักว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนที่สุด เพราะทำขึ้นมาอย่างมีความหมายแท้จริง ครูควรส่งเสริมให้การทำภาพโฆษณาเป็นกิจกรรมในการเรียนอย่างหนึ่ง ตามโอกาสที่เห็นสมควร

การอ่าน

นักเรียนในชั้นต้น ๆ ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน ครูจึงน่าจะคัดเลือกหนังสือการ์ตูนมาใช้ในการสอนด้วย ความนิยมในการ์ตูนเรื่องมากมายของนักเรียน ทำให้ครูในสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก พยายามเอาไปประกอบการสอนในวิชาต่าง ๆ โดยมากทดลองในชั้นภาษา จากการค้นคว้าปรากฏว่า การใช้การ์ตูนเรื่องสอนวิชาภาษา ทำให้ได้ผลดี ๔ ประการคือ

- ๑. ทำให้นักเรียนสนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากยิ่งขึ้น
- ๒. ใช้สอนเด็กประเภทต่าง ๆ กันได้เป็นรายตัวและทำให้การสอนดีขึ้น
- ๓. ปักการอ่านได้เป็นอย่างดี และ
- ๔. ทำให้ความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้น

"Sones ชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่อ่านหนังสือช้า คนที่ไม่ชอบเรียน ย่อมได้ประโยชน์จากการใช้การ์ตูนเรื่องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และจัดเป็นกิจกรรมพิเศษสำหรับแก่นักเรียนเป็นรายตัวได้เหมาะสมตามความต้องการทั่วๆ" (๑๕)

ครูสอนภาษารายงานว่าได้ประโยชน์จากการ์ตูนเรื่องสำหรับเอามาขยายความสนใจในการอ่านให้กว้างขวางขึ้น

สิ่งสำคัญที่สุดในการสอนด้วยการ์ตูนเรื่องนั้น ก็คือสอนให้นักเรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการ์ตูนเรื่องที่มีคุณภาพดีได้มาตรฐาน ควรมีลักษณะอย่างใดบ้าง โดยให้อภิปรายกันด้วย

รูปภาพกับการเรียนการสอน

รูปภาพไม่ว่าจะเป็นภาพเขียนหรือภาพถ่ายก็ตาม จักว่าเป็นอุปกรณ์การสอนชนิดที่หาได้ง่ายที่สุด และราคาถูกที่สุด ครูอาจจะหารูปภาพดี ๆ ได้จากนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา ปฏิทิน โปสเตอร์ โคมได้มาเปล่า ๆ หรือซื้อหามาด้วยราคาไม่เท่าไร เพื่อจะใช้สำหรับติดป้ายนิเทศ หรือเอาไว้ให้นักเรียนค้นคว้าศึกษารายละเอียดเป็นส่วนบุคคล หรือเอาไว้อ่านให้นักเรียนทั้งชั้นดู รูปภาพดีจึงจะหาง่ายและราคาถูกกว่าอุปกรณ์อย่างอื่น ครูก็ยังให้ความสนใจแก่การใช้ภาพประกอบการสอนน้อยเกินไป ทั้งที่รูปภาพมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากมายเหลือเกิน รูปภาพจำลองเอาความเป็นจริงมาให้เราศึกษารายละเอียดได้ และจะใช้เวลาศึกษาอยู่นานเท่าไรก็ได้ รูปถ่ายอาจมีค่ามากมายเสียกว่าคำพูดของครูไม่รู้จักว่าดีค่า รูปภาพอาจจะได้รับความคิดแปลงบางอย่างเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียน

เช่น เอมมาทำเป็นขึ้น ๆ สำหรับติดคนแก่ป่วยผ้าสาหล่า ผ้ามีตราค่า ผ้าสมุดลาคับภาพ ซึ่งจะพาให้เห็นและเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รูปภาพจะช่วยให้ความเข้าใจในสิ่งที่อ่านสมบูรณ์ขึ้น การอ่านหนังสือถ้าผู้อ่านได้อาศัยประสบการณ์จริงมาเป็นเครื่องประกอบย่อมได้ผลดีมากที่สุดขอยังไม่ต้องสงสัย แต่การที่จะใช้ประสบการณ์จริงมาเป็นส่วนช่วยการอ่านนี้ ย่อมเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้เสมอไปนัก รูปภาพจะช่วยให้ดีขึ้นในกรณีนี้ เด็กจะเกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ขึ้นอีกมากทีเดียวถ้าได้เห็นรูปภาพประกอบคำที่ได้อ่าน รูปภาพจะนำเอาสิ่งที่มีเขียนไม่เคยพบหรือที่อยู่ห่างไกลเข้ามาสู่ห้องเรียนได้ รูปภาพเป็นแหล่งสำหรับค้นคว้าหาความรู้ได้เป็นอย่างดี แม้แต่เด็กที่อายุยังน้อยและอ่านหนังสือยังไม่แตกฉานอาจจะรู้สึกว่าการที่เขียนไว้ให้อ่านนั้น ย่อมขาดความสมบูรณ์ในรายละเอียดที่จำเป็นแก่ความเข้าใจ แม้จะเขียนได้ละเอียดพิถีพิถันก็ย่อมจะสูญเสียคุณภาพของสิ่งที่กล่าวถึงนั้นไม่ได้ รูปภาพช่วยเป็นจุดรวมความสนใจของผู้เรียน ทำให้ให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ร่วมกัน เป็นที่ทราบกันแล้วว่าไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ชอบดูรูปภาพ เวลาครูสอนแล้วมีภาพประกอบเผยแพร่เรียน นักเรียนย่อมสนใจ เมื่อสนใจแล้วก็เรียนได้ดี อย่างน้อยรูปภาพที่นักเรียนได้ดู ย่อมช่วยสร้างรากฐานแห่งความเข้าใจในเรื่องเดียวกันให้แก่เด็กทุกคน ทำให้เด็กทุกคนเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ตรงกันหมด รูปภาพจะช่วยแก้ไขรอยประทับใจที่ผิดมาแต่เดิมให้ถูกต้อง จากภาพทั้งคำบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งต่าง ๆ นั้น คนเราจะนึกภาพขึ้นในดวงความคิดความเข้าใจของตน ซึ่งอาจผิดจากความจริงได้ เมื่อใดมีโอกาสได้ดูภาพสิ่งของเหล่านั้น จึงจะทำให้เข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริง รูปภาพช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และส่งเสริมการอภิปรายร่วมกัน เมื่อใช้รูปภาพประกอบการสอนนักเรียนก็จะมีโอกาสพูดคุย ซักถาม ถกเถียง ทำให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ๆ ในชั้นไปด้วย นักเรียนจะกระตือรือร้นในการอภิปรายเมื่อได้เห็นรูปภาพ รูปภาพช่วยสรุปบทเรียนหรือหน่วยการเรียน คือใช้แสดงเนื้อหาที่สำคัญที่เรียนมาแล้วกัน โดยนำเอาเฉพาะภาพที่จะคลุมใจความสำคัญของเนื้อหาวิชาที่เรียนมาแล้วมาแสดงไว้ให้เกิดรอยประทับใจ ทำให้จำหัวข้อสำคัญ ๆ ในบทเรียนได้อีกครั้งหนึ่ง รูปภาพสามารถเร้าอารมณ์หรือเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนได้ รูปภาพย่อมจะผลักดันความรู้สึกของผู้ดูให้ตั้งต้นต้น, ตยะแขยง หรือหวาด-

เสียว สงสาร หรือรักได้ไม่มากก็น้อย เรื่องนี้จะเป็นทางทำให้ทัศนคติของผู้ดูเปลี่ยนไป
 รูปภาพเปิดโอกาสให้คนดูใช้ซ้ำ ๆ ไปได้เรื่อย ผู้เรียนจะนำเอามาศึกษารายละเอียดอีกทีตาม
 ตามความพอใจ เพราะรูปภาพเป็นตัวกลางสื่อความหมายที่นิ่งไม่เคลื่อนที่เหมือนภาพยนต์

กระดานดำ

อุปกรณ์การสอนที่ง่ายและสะดวกในการใช้มากที่สุดไม่มีอะไรเทียบกระดานดำ ตาม
 ปกติกระดานดำมีใช้กันอยู่ทุกห้องเรียน และไม่ว่าจะสอนวิชาอะไรเราก็สามารถใช้กระดาน
 ดำประกอบการสอนได้ทั้งนั้น จนกระทั่งกลายเป็นสิ่งธรรมดา บางครั้งเมื่อเราพูดถึงอุปกรณ์
 การสอน เราก็มักจะมองข้ามกระดานดำไปเสียหมด มักจะไปนึกถึงกันแต่แถบภูมิ รูปภาพ
 ของจริง ฟิล์มสตริป ภาพยนต์ ฯลฯ ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านั้นอาจจะอยู่ห่างไกลเรามากมาย
 ครูอาจจะใช้กระดานดำให้เป็นประโยชน์ในการสอนได้หลายประการ เช่น ใช้เขียน คำประโยค
 หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เด็กไม่เคยพบมาก่อน ใช้เขียนรูปภาพ ใคอะแกรม ฯลฯ ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วย
 อธิบายสิ่งที่เด็กไม่เคยพบเคยเห็นมาก่อนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ภาพที่เขียนนั้นอาจจะเป็นภาพการ์ตูน
 ง่าย ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถในการเขียนมากมายเท่าไรนัก ใช้เขียนข้อความหรือสิ่ง
 อื่น ๆ ที่เด็กจะต้องลอกลงในสมุดจดงาน ครูอาจจะใช้กระดานดำเขียนข้อสอบ ซึ่งอาจจะเป็น
 ข้อความหรือภาพก็ได้ ใช้กระดานดำเพื่อสั่งงานให้เด็กทำหรือปฏิบัติในชั้นเรียนหรือนำไปทำ
 เป็นการบ้านก็ได้ ใช้เขียนตามคำบอก ใช้เป็นที่ฝึกหัดเขียน ใช้ประกอบกับวัสดุอุปกรณ์การ
 สอนอื่น ๆ เช่น สะเต็มซิล เทมเพลต เป็นต้น

ของจริงและหุ่นจำลอง

การมีของจริงไว้เพื่อประโยชน์ในการเรียนนั้นเป็นของดี เพราะนอกจากนักเรียนจะ
 ได้เห็นสภาพที่แท้จริงแล้ว ยังมีประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีก เช่น นักเรียนได้รู้จักเก็บรวบรวม
 และจะช่วยให้เป็นคนช่างสังเกตอีกด้วย ของจริงที่ไม่ลำบากในการที่จะเอาเข้ามาในห้อง
 เรียนและไม่ลำบากในการศึกษาก็ควร จะได้นำเข้ามา และของจริงควรจะนำมาศึกษานั้นจะ
 ต้องเอามาทั้งหมดไม่ใช่เอามาแค่ส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น ตัวอย่างของจริงที่ควรนำมาใช้ใน

การสอนภาษาไทย เช่น เป็บ กฤษ คันชนู แสทมป์ เป็นต้น ของจริงบางอย่างอาจจะไม่สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะของจริงใหญ่เกินไปไม่สะดวกในการนำมาใช้ เล็กเกินไปที่จะจับต้องได้ สะเอียดอ่อนเกินไปที่จะจับถือ อันตรายเกินไปที่จะลองกับความจริง บุงยากซับซ้อนเกินกว่าที่จะเข้าใจ เมื่อเขาออกจากที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติแล้วความหมายอาจจะผิดเพี้ยนไป ของจริงที่นำมาใช้นั้นต้องเป็นสิ่งซึ่งไม่แตกทำลายง่าย นักเรียนสามารถจับต้องและพิจารณาโดยละเอียดใกล้ชิดได้

ของตัวอย่าง (Specimen)

ของตัวอย่างนี้มีความหมายคล้ายกับของจริง แต่ต่างกันตรงที่ว่าของตัวอย่างนั้นเป็นผ่านองตัวแทนของสิ่งของกลุ่มหนึ่ง ประเภทหนึ่ง แก้ววัตถุของจริงนั้นไม่ใช่ตัวแทน แต่เป็นของสมบูรณ์ในเฉพาะตัวของมันเอง ของตัวอย่างนั้นอาจเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของจริงก็ได้ ของตัวอย่างจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ใกล้เคียงกับความเป็นจริงยิ่งขึ้น

หุ่นจำลอง

เนื่องจากของจริงมีข้อจำกัดหลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว หุ่นจำลองจึงมีบทบาทอยู่ไม่น้อยในการสอน เพราะหุ่นจำลองสามารถจัดสิ่งที่ยากซับซ้อนลงให้เข้าใจได้ สามารถย่อยส่วนลงให้เข้าใจรูปร่างได้ สามารถแสดงให้เห็นในสิ่งซึ่งเมื่อเราใช้ของจริงแล้วจะดูได้ลำบาก หุ่นจำลองช่วยให้เห็นรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ ใ้คงายขึ้น หุ่นจำลองทำให้เห็นภายในที่เราไม่สามารถจะเห็นจากของจริงได้ หรือตัดส่วนที่ไม่สำคัญออก เพื่อให้สังเกตและเข้าใจง่าย นอกจากนั้นหุ่นจำลองอาจขยายหรือลดขนาดที่แท้จริง เพื่อสะดวกแก่การศึกษาและพิจารณาได้อีกด้วย

แผ่นป้ายผ้าสำลี

อุปกรณ์การสอนชนิดนี้ทำด้วยแผ่นป้ายที่หุ้มด้วยผ้าสำลีหรือดีกาสาค เพราะว่าการมีความผิดของการเสียคลี่ที่ผิวแผ่นป้ายสำหรับติดชิ้นส่วนซึ่งใช้ประกอบการอธิบายหรือการสาธิต และชิ้นส่วนที่นำมาติดก็ควรมีความผิดด้วย ครูสามารถใช้แผ่นป้ายผ้าสำลี เสนอความรู้หรือ

เรื่องราว เปิดทัศนคติพร้อม เปิดทักษะและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้นักเรียนสนใจยิ่งขึ้น ได้ความคิดรวบยอดใหม่ ๆ และยาจก ๆ เพิ่มขึ้น ยิ่งกว่านั้นนักเรียนเองย่อมได้ประโยชน์จากแผ่นป้ายผ้าสำลีเป็นอันมาก เช่น ในการเล่าเรื่องหรือเล่านิทาน การรายงาน และการแสดงสาธิต แผ่นป้ายผ้าสำลีเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้เสนอเรื่องราว และลำดับความคิดต่าง ๆ ที่ได้เตรียมการมาแล้วไว้รวดเร็วและปราศจากข้อขัดข้องทั้งหมด แผ่นป้ายผ้าสำลีใช้ที่ไหนจำกัดชั้นของผู้เรียน และสามารถใช้ได้เกือบทุกวิชา ไม่ว่าจะเป็นร่างกายหรือซับซ้อนก็ตาม ประโยชน์ของแผ่นป้ายผ้าสำลีในการใช้ประกอบการสอน เช่น ใช้สอนให้รู้จักความแตกต่าง หรือความเหมือนกัน ใช้สอนให้เกิดประสบการณ์ทางสร้างสรรค์และศิลปะ สร้างสุนทรีย์ ส่งเสริมให้รักชุมนุมชน ให้เรียนรู้คำ ให้รู้จักฟังเสียง ให้เดานิทาน ให้รู้จักและเข้าใจสัญลักษณ์ ส่งเสริมทัศนคติที่เกี่ยวกับความปลอดภัย ใช้อธิบายกติกากการเล่น และช่วยในการเรียนรู้ความหมายของศัพท์มากขึ้น โดยใช้รูปภาพกับบัตรคำเป็นส่วนประกอบที่จะช่วยให้ความหมายแก่คำและวลีมากขึ้น

การสาธิต

การสอนแบบสาธิต หมายถึงการสอนโดยอธิบายประกอบกับใช้เครื่องมือหรือวัสดุต่างๆ โดยมีนักเรียนคอยดูและสังเกต การสาธิตที่ดีนั้น ย่อมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับเครื่องมือ หรือวัสดุที่กำลังแสดง นักเรียนควรจะได้ตรวจดู ใ้ลองใช้ประเมินค่าของผลที่เกิดขึ้น การสาธิตนั้นอาจจะแสดงให้เห็นเป็นแค่เพียงตัวอย่างก็ได้ การสาธิตจะเป็นการรวมจุดความสนใจ และตั้งใจของนักเรียน เป็นการแสดงหลักการ เบื้องต้นของวิธีการหรือขบวนการ การสาธิตเป็นการลดเวลาของฝึกลองถูกให้สั้นลง ตลอดจนหลีกเลี่ยงการรับความคิดที่ผิด ๆ บางประการ การสาธิต ให้ความรู้อันเป็นพื้นฐานแก่นักเรียน และฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกตโดยใช้ วิจารณ์ญาณ การสาธิตจะช่วยให้นักมีความรู้ ความสามารถต่างกันเข้าใจเนื้อหาหรือเรื่องราวนั้น ๆ ร่วมกันได้ ประการสุดท้าย การสาธิตจะช่วยให้นักเรียนรวบรวมความคิด สังเกตและวิจารณ์ จึงทำให้ได้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนาน มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ได้เมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว

“Edgar Dale บอกว่าการสาธิตที่ดีนั้นก็คือการสื่อความหมายที่ดี และผู้สื่อความหมายที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะ ๒ ประการ คือ เป็นคนเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ฟัง และมีความสามารถในการอธิบายที่ดี ด้วยเหตุนี้การสาธิตจึงควรจะมีคนหลัก ดังนี้

๑. สร้างความเป็นกันเอง การสื่อความหมายที่ดีจะเกิดขึ้นได้นั้น ขึ้นแรกก็คือการมีอารมณ์ที่ร่วมกัน ผู้สาธิตต้องมีความเป็นกันเองกับผู้ดูให้มากที่สุด

๒. ผู้สาธิตต้องสามารถเอาใจตัวเองไปสู่ใจผู้ดู นั่นหมายความว่าถ้าเราเป็นผู้ดูเราจะเข้าใจใหม่ อ่าคิดว่าผู้ดูจะเข้าใจอย่างไรที่เราเข้าใจ

๓. ต้องคอยย้ำความคิดสำคัญ ๆ ต้องแน่ใจว่าผู้ดูได้เข้าใจความคิดโดยละเอียด ต้องคิดว่าผู้ดูมีความรู้รอบในเรื่องนั้น” (๑๓)

การศึกษานอกสถานที่

การศึกษานอกสถานที่เป็นวิธีการอันหนึ่งที่จะให้นักเรียนคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นความจำเป็นมากเพราะนักเรียนจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุขก็ต่อเมื่อสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ทั้งจะเป็นการเพิ่มพูนทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนตามหลักสูตรมีความหมายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะได้เห็นสภาพจริง เป็นการฝึกนิสัยเป็นช่างสังเกต พินิจพิจารณา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญมาก เป็นการฝึกการทำงานร่วมกันของนักเรียน นักเรียนได้วางโครงการร่วมกัน ใต้ทำงานร่วมกัน แบ่งงานกันรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนนำทักษะในวิชาต่าง ๆ มาใช้ เช่น ทักษะทางภาษา เขียน และพูด ศิลป และอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน แหล่งสำหรับศึกษานอกสถานที่ได้แก่ ภัรรณ เลียงสัตว์ พิพิธภัณฑ์ หอสมุด วัด สถานีรถไฟ ที่ทำการไปรษณีย์ ศาล ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล ธนาคารออมสิน เทศบาล และสถานที่อื่น ๆ เป็นต้น การศึกษานอกสถานที่ควรจะเป็นไปเพื่อการศึกษานอกเกิดจากวิชาในบทเรียน ใช้เครื่องมือนี้เพื่อประโยชน์ในการสอนจริง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความสมบูรณ์แก่นักเรียนในหลักสูตร ทำให้การเรียนมีความหมาย ซึ่งเป็นทำให้ประสิทธิภาพที่ใช้ใช้กับชีวิตจริง

นาฏการ

นาฏการ หมายถึงการแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับสื่อความเข้าใจกันระหว่างผู้แสดงกับผู้ดู เป็นขบวนการถ่ายทอดความหมายที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง เราถือว่าประสพการณ์นาฏการนี้เป็นประสพการณ์ที่ใช้แทนประสพการณ์จริง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าจะต้องจำสองความเป็นจริงเสียบหมดทุกอย่างก็หาไม่ นาฏการ ไม่จำเป็นจะต้องเหมือนของดั้งเดิมที่มันแทน เป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นใหม่โคบคัททอนมาอย่างออกหรือเพิ่มบางอย่างเข้าไป เพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และสถานะการณ์ในการสอน เมื่อใช้นาฏการเข้าช่วยในบทเรียนทางภาษา จะมีความหมายแก่ผู้เรียนโดยชัดเจน ทำให้บทเรียนน่าสนใจและประทับใจมาก ช่วยให้เรื่องที่เรียนเป็นจริงเป็นจังขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์และเป็นการปรับปรุงทางภาษาด้วย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามบุคลิกภาพของตัวละครอย่างที่ไม่อาจทำได้ด้วยวิธีอื่น ช่วยสร้างสถานะการณ์ให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหา ช่วยระบายความเครียดทางอารมณ์ ช่วยเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนา เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเข้ามีส่วนร่วมในการเรียน ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และเป็นการส่งเสริมทักษะบางอย่าง เป็นต้น

สไลด์และฟิล์มสตริป

สไลด์และฟิล์มสตริปต่างก็เป็นภาพหนึ่งสำหรับฉายไปที่จอเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ง่าย ราคาไม่แพง ไม่เปลืองที่เก็บ ไม่ต้องใช้ห้องมืดมาก จัดภาพไว้ตามลำดับ สะดวกแก่การใช้ และครูสามารถทำได้เอง ให้ตรงกับความต้องการในการสอน สไลด์ และฟิล์มสตริปมีประโยชน์ในการสอน เช่น ใช้สำหรับสอนทักษะแก่ผู้เรียน เพราะครูสามารถจะฉายแต่ละภาพนานเท่าไรก็ได้ หรือจะฉายซ้ำกี่ครั้งก็ได้แล้วแต่ความต้องการ จะฉายเป็นบางตอนหรือทั้งหมดก็ได้ โดยเฉพาะการสอนนักเรียนเป็นกลุ่ม เช่น สอนกรรอ่าน ใช้เพื่อเป็นรากฐานให้เกิดความเข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ในการสอนอ่าน ครูอาจใช้ฟิล์มสตริปที่ทำให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำเขียน หรือ คำศัพท์นั่นเอง ใช้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และความเข้าใจให้ดีขึ้น ใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกชื่นชมในสุนทรียภาพ ให้ผู้เรียนรู้สึกชื่นชมในความสวยงามในลีลา

และรูปลักษณะของธรรมชาติ ใช้เพื่อรวมจุดสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนพุ่งความสนใจไปยังภาพที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์ ทำให้เด็กเรียนได้สติขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมทักษะทางภาษาพูด เป็นต้น

ภาพยนตร์

ภาพยนตร์เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการสอนที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะการเรีบของเด็กไม่ใช่แค่จะเรีบรูสิ่งที่อยู่รอบตัวและเรื่องที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เท่านั้น แต่จะต้องเรีบรูสิ่งอื่น ๆ อีกมากมาย รวมทั้งสิ่งที่อยู่ไกลทั้งระยะทางและสิ่งที่เกิดขึ้นในเวลาที่ยาวนานมาแล้ว ภาพยนตร์มีผลต่อบรรยากาศในการเรีบของเด็ก ถ้าเลือกภาพยนตร์ที่ดีจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการเรีบ การเรีบอยู่คงทน เพิ่มพูนความสามารถในการอ่าน และนับเป็นการเปิดทางไปสู่การเรีบที่ดี ทำให้เด็กเข้าใจบทเรีบง่ายขึ้น เด็กได้ความรู้ใหม่ ๆ นวัตกรรม ๆ และเพิ่มพูนความรู้ที่เป็นความจริง (facts) ใ้ดีมากและจำไ้ยาวนานกว่าแบบปาฐกถานนอกจากนี้ภาพยนตร์ยังทำให้ความสนใจและทักษะในการอ่านของเด็กเพิ่มขึ้น

" Wittich ได้วิจัยเรื่องผลของภาพยนตร์ที่มีค่อนับในการอ่านปรากฏว่านักเรียนที่เรีบโดยใช้ฟิล์มเป็นประจำในชั้น ชอบอ่านหนังสือโดยความสมัครใจมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาพยนตร์ถึงกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์"(๒๓)"Paul Wittich ได้วัดค่าของประโยชน์ของภาพยนตร์เสียงที่ช่วยการอ่าน ปรากฏว่าเด็ก ๕๕ เปอร์เซ็นต์ อ่านดีขึ้น ๕๕ เปอร์เซ็นต์ สัมผัสดีขึ้น ๓๐ เปอร์เซ็นต์สามารถพูดและแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายดีกว่าเดิม ๕๕ เปอร์เซ็นต์ ต้องการจะดูภาพยนตร์ต่อไป และเมื่อนำผลการทดสอบนี้มาเปรียบเทียบกับผลของการทัศนของครูที่ร่วมในการทดลองนั้นด้วย ก็ปรากฏว่าได้ผลตรงกัน นั่นคือเด็กอ่านได้เร็วขึ้น การอภิปรายในชั้นดีขึ้น การอ่านตามคำสั่งเพิ่มมากขึ้น สัมผัส และการจับความสำคัญของเรื่อง ที่อ่านเพิ่มขึ้น " (๒๓)

โทรทัศน์

นักการศึกษาส่วนมากมองเห็นแล้วว่าโทรทัศน์มีคุณค่าในการศึกษาและในการพักผ่อนหย่อนใจ จะเป็นสื่อในการที่จะนำข่าวสารหรือเรื่องราวไปสู่คนหมู่มากได้โดยง่ายและประหยัด สามารถให้ความคิดสำคัญ ๆ และเสริมสร้างทัศนคติ ได้มีการวิจัยเรื่องผลของการสอนโดยโทรทัศน์ ผลของการวิจัยปรากฏว่า การสอนโดยโทรทัศน์ได้ผลดีพอ ๆ กับการสอนด้วยวิธีปาฐกถา จากการวัดผลการเรียนทักษะทางภาษา โทรทัศน์รู้สึว่ามีประสิทธิภาพว่าการสอนโดยวิธีอื่นในแง่ของความจำ เมื่อวัดแล้วปรากฏว่า พวกที่เรียนจากโทรทัศน์ก็จำได้ดีพอ ๆ กับพวกที่เรียนจากการสอนตามปกติ และในบางกรณีปรากฏว่านักเรียนที่เรียนจากโทรทัศน์เรียนได้ดีกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ โทรทัศน์สามารถจะแก้ปัญหาในข้อที่ว่าครูคนเดียวต้องสอนทุกวิชาและวิชาการต่าง ๆ ก็เจริญก้าวหน้าไปมาก การที่จะใช้ครูคนเดียวเป็นผู้อำนวยการสอนวิชาต่าง ๆ นั้นก็ยอมเป็นไปไม่ได้ โทรทัศน์ก็สามารถเป็นสื่อในการนำเอาผู้ชำนาญในวิชาการต่าง ๆ เข้ามาใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนได้

วิทยุ

วิทยุนอกจากจะเป็นสื่อสาธารณะอันมีอิทธิพลอย่างยิ่งแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการสอนในห้องเรียนอันสำคัญอันหนึ่ง วิทยุมีคุณค่าในการสอนหลายประการ อาทิเช่น วิทยุให้เนื้อหาวิชาทันการทันเวลาไม่ล่าสมัย จากวิทยุเด็กจะได้รับฟังข่าว และใ้ข้ออภิปรายถึงปัญหานั้น ๆ จะเป็นการทำให้นักเรียนสนใจในปัญหานั้นอย่างจริงจังในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง วิทยุทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้น ตามความจริงแล้วประสิทธิภาพโดยตรงของจริงนั้นเป็นประโยชน์ในการเรียนกว่าประสิทธิภาพต่างอ้อม แต่เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่เด็กจะหาความรู้จากของจริงทุกอย่าง ด้วยเหตุนี้การเรียนต้องอาศัยสัญลักษณ์แทนสัญลักษณ์ที่ใช้แทนก็คือใช้การพูดมากที่สุด ไม่ใช่รูปหรือของจริงประกอบเอาเสียเลย จึงทำให้การเรียนเป็นแบบท่องจำ โดยไม่เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง นักเรียนต้องนั่งอยู่แต่ในห้องสี่เหลี่ยมคอยฟังครูพูด นักเรียนก็ยอมเบื่อง่าย วิทยุจะทำให้การเรียนมีชีวิตชีวาขึ้น วิทยุมีกำลังก่อให้เกิดอารมณ์จึงทำให้เกิดทัศนคติที่ต้องการได้ วิทยุเป็นเครื่องมือเพิ่มพูนความรู้

และความจริงก็เป็นอย่างนี้ แต่ความรู้อย่างเดิวนั้นยังไม่เพียงพอสำหรับความมุ่งหมายของการศึกษา ความรู้อย่างเดิวนั้นไม่ใช่ว่าจำเป็นสำคัญที่จะให้คนกระทำการสิ่งใดลงไป สิ่งนี้ทำให้คนเกิดการกระทำคือ ทัศนคติ ทัศนคติเป็นแหล่งให้พลังงานแก่การกระทำ ซึ่งการ สร้างทัศนคตินี้เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากยิ่ง เพราะทัศนคติไม่เกิดจากความรู้และเหตุผลอย่างเดียว แต่อารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการ สร้างทัศนคติในขณะนี้เองที่วิทยุเข้ามามีส่วนร่วมช่วยอันสำคัญ เพราะวิทยุก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ วิทยุให้ความเชื่อถือและนำผู้ชำนานมาเป็นประโยชน์ในการสอนได้ วิชาที่สอนต่าง ๆ มีมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นประถม ครูคนเดียวต้องสอนทุกวิชา การที่จะให้คนเดียวชำนาญทุกวิชานั้นเห็นจะไม่ได้ อีกประการหนึ่งภาระของครูในการสอนและอื่น ๆ ก็มากจะให้คนกว่าวิชาต่าง ๆ ให้สมบูรณ์นั้นย่อมลำบากเช่นกัน จะหาผู้ชำนานมาพูดให้ฟังโดยตรงก็ทำได้ยาก วิทยุจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนี้วิทยุจะเป็นสื่อ นำเอาผู้ชำนานเข้ามาในห้องเรียนได้ วิทยุช่วยให้การสอนกว้างขวาง หลีกเลียงการจจจำเอาความรู้หรือความคิดเห็นอย่างแคบ ๆ วิทยุจะเปิดโอกาสให้นักเรียนฟังแล้วรู้จักคิด วิทยุใช้ฝึกความสามารถในการแยกแยะหรือฝึกให้มีวิจารณ์งานนั่นเอง วิจารณ์งานนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้มีขึ้นแก่เด็ก สำหรับประเทศที่เป็นประชาธิปไตย ไม่ให้เป็นผู้ที่ขอมเชื่ออะไรง่าย ๆ คอบคิคือขู่มเสมอ และเป็นคนมีเหตุผล ครูจะต้องช่วยนักเรียนเลือกโปรแกรมวิทยุ ฟังโปรแกรมวิทยุแล้วอภิปรายกันทั้งในเรื่องความถูกต้องเป็นจริง ตลอดจนคุณภาพอื่นของโปรแกรม เช่น เสียงพูด ภาษาที่ใช้ วิทยุเปิดโอกาสให้ครูได้สังเกตเด็กได้เป็นรายบุคคลโดยใกล้ชิด ทำให้เข้าใจเด็กในชั้นได้ดีขึ้น เช่นนิสัยในการฟัง ความสามารถที่จะเข้าใจ ความสนใจพิเศษต่าง ๆ วิทยุเป็นเครื่องมือสนองความแตกต่างของบุคคล บางคนเรียนได้ก็จากการอ่าน บางคนเรียนได้ก็จากการฟัง การที่จะใช้รายการวิทยุประกอบการเรียนในชั้นนั้น รายการนั้นต้องมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักสูตรอย่างใกล้ชิด ในปัจจุบันนี้รายการวิทยุศึกษาพยายามทำให้ตรงกับเนื้อหาในหลักสูตรมากขึ้นแล้ว เช่น การอ่านเรื่อง ในระหว่างการรับฟังนั้น ครูต้องเป็นผู้ร่วมฟังด้วย ต้องฟังร่วมกับนักเรียน ไม่ใช่นั่งทำงานอย่างอื่น ถ้าครูทำงานอย่างอื่นในขณะที่ให้เด็กฟังวิทยุ นับว่าครูทำผิดมากเพราะครูไม่ได้ใช้วิทยุสอน แต่ครูใช้เพื่อแบ่ง

เวลากระของตนเอง เมื่อเป็นเวลานี้การเขียนก็ไม่เกิดขึ้น

การแสดงผลเพื่อการศึกษา (Display)

การแสดงผลเพื่อการศึกษา นั้นหมายถึง การแสดงรูปภาพ สิ่งขีดเขียน ภาพถ่าย ใต-
อะแกรม วัสดุกราฟิกส์ วัสดุสามมิติ และอื่น ๆ เพื่อการเขียนการสอนในชั้น การแสดงผลเพื่อ
การศึกษานี้เป็นเรื่องการจัดแสดงธรรมดาในห้องเรียน เป็นผลจากการเรียนวิชาทั่ว ๆ ไปใน
ห้องเรียน การแสดงผล (Display) มีความสำคัญมากในการเรียนรู้ มีประโยชน์ในทาง
การศึกษา เช่น การแสดงผล (Display) สามารถรวมความสนใจ และตั้งใจมาที่จุดเดียว
การแสดงผลสามารถแสดงให้เห็นเค้าโครงเบื้องต้นของความคิดต่าง ๆ สิ่งของและรูปภาพหรือ
หุ่นจำลองย่อมจะแสดงให้เห็นเค้าโครงของความคิดได้เร็วกว่าการอธิบายเป็นตัวหนังสือและ
จะเป็นการกระตุ้นและช่วยให้นักเรียนเกิดความอยากจะเรียน การแสดงผลสามารถให้เข้าใจ
ในสิ่งที่เป็นามธรรมได้ โดยการนำเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งของ จะทำให้เกิดความคิดรวม
ยอดที่ถูกต้อง การแสดงผลจะส่งเสริมการแสดงผลออกของนักเรียน การแสดงผลเป็นวิธีสื่อความ-
หมายแบบหนึ่ง มนุษย์เราสื่อความหมายกันด้วย การพูด การฟัง การเขียน และการอ่าน
ด้วยการแสดงผลสิ่งของและการดูสิ่งของ การเรียนทุกอย่างขึ้นอยู่กับ การสื่อความหมาย การ
เกิดบุคคลิกภาพ และ ทัศนคติก็มาจากการคบค้าและสื่อความหมายกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การ
แสดงผลอาจจะเป็ผลมาจากกรริเริ่มของนักเรียน เช่น เพื่อแสดงผลคัมพหน้าของการเรียนโดย
สม่ำเสมอ แบบนี้มีคุณค่ามาก การแสดงผลแบบนี้เริ่มจากเนื้อหาวิชาที่นักเรียนกำลังเรียนโดย
ผ่านชั้นต่าง ๆ มาเช่น การลองผิด ลองถูก ปัญหาและวิธีการค้นคว้าหาความรู้ แผนภูมิ-
ประสพการณ์ เป็นตัวอย่างอันหนึ่งของการแสดงผลแบบนี้ แผนภูมิประสพการณ์แสดงความก้าวหน้า
ในการอ่าน การเพิ่มพูนศัพท์ ความเข้าใจ และอื่น ๆ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา การ
แสดงผลแบบนี้เป็เครื่องมือในการประเมินผลเป็นชั้น ๆ ไปด้วย

ในชั้นประถมคอนัน การแสดงผลแบบนี้จำเป็นมากสำหรับเนื้อหาวิชาซึ่งจะต้องฝึกฝน
ซ้ำ (Drill) เพราะเด็กจะไม่เบื่อ เช่น ภาษา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผนที่ แผนภูมิ

อาจจะใช้ประกอบกันในการอ่านข่าว เป็นการฝึกฝนภาษาได้อย่างสนุกสนาน

ป้ายนิเทศ (Bulletin Board)

ปัจจุบันป้ายนิเทศ ได้นิยมนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางและแพร่หลายทั่วไปในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่าการนำวัสดุไปแสดงบนป้ายนิเทศ ไม่ว่าจะนอกห้องเรียนหรือในห้องเรียนก็ตาม จะช่วยเร้าความสนใจ อธิบายความหมาย ถ่ายทอดความคิดเรื่องราว และความเป็นไปต่าง ๆ ชัดเจนให้ปฏิบัติตาม เราให้เกิดความร่วมมือหรือการกระทำ แสดงผลงานของนักเรียนในชั้นได้อย่างดีเยี่ยม ป้ายนิเทศอาจจะนำมาใช้เพื่อความมุ่งหมายได้หลายประการ เช่น ใช้แสดงความรู้หรือสิ่งที่น่าสนใจใหม่ ๆ ใช้แสดงวัสดุ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ภาพโฆษณา หนังสือ ฯลฯ ที่เราต้องการจะเน้นหรือย้ำให้เกิดความสนใจ หรือให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการรายละเอียดเพิ่มเติมให้มากยิ่งขึ้น ใช้เพื่อแจ้งข่าวสาร กฎเกณฑ์ หรือผลงานของนักเรียนในชั้นที่เด่น ๆ ให้นักเรียนได้ทราบโดยทั่วกัน ใช้ทบทวนความรู้ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยม และช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการถ่ายทอดความรู้ทางทัศนศึกษาไปทั่วในตัว ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในอนาคต

แผ่นเสียงและเทปบันทึกเสียง

ในปัจจุบันนี้โรงเรียนต่าง ๆ นิยมใช้แผ่นเสียงและเทปบันทึกเสียงกันมากขึ้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะได้มีการจัดทำแผ่นเสียงและเทปที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับวิชาที่ครูสอนในห้องเรียนกันมากขึ้น เช่น แผ่นเสียง หรือเทปเกี่ยวกับดนตรีไทย เพลงไทย การอ่านโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน การอธิบาย และปาฐกถาของผู้ที่มีชื่อเสียง และบทเรียนทางภาษา เป็นต้น

แผ่นเสียงและเทปบันทึกเสียง ก็เช่นเดียวกับอุปกรณ์การสอนชนิดอื่น ๆ ทั้งหมด คือ มิได้สร้างขึ้นมาเพื่อใช้สอนแทนครู แต่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แผ่นเสียงและเทปนี้ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกทักษะทางภาษา ได้แก่ การพูด และการฟังได้อย่างดี และเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ให้เด็กได้ฟังการออกเสียงของคำที่ถูกคัดลอก ส่วนการฝึกทักษะทางการพูด ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนภาษานั้น ครูใช้การบันทึกเสียงช่วยในการสอน

ได้เป็นอย่างดีเพราะการฝึกทักษะทางลารพูดและการฟังจะช่วยให้เด็กฟังซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง นอกจากนี้เขายังช่วยฝึกความพร้อมในการอ่านให้แก่เด็ก ช่วยเด็กวิเคราะห์เสียง ช่วยเด็กที่เรียนซ้ำใช้เขียนตามคำบอก หรือแก้ไขการอ่านที่ไม่ถูกต้องของเด็ก เป็นต้น

เทปบันทึกเสียงสามารถจะนำมาใช้ประโยชน์ในห้องเรียนได้หลายด้าน เช่น ใช้บันทึกการบรรยายที่น่าสนใจจากวิทยุ บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ บันทึกคำสุนทรพจน์ที่น่าสนใจ บันทึกการอภิปรายข่าวประจำวันที่สำคัญ ๆ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ สำหรับนำมาใช้ในห้องเรียน

แผ่นเสียงนั้นสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนทางภาษาได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน เช่น สอนให้รู้จักการออกเสียงที่ถูกต้อง ใช้สอนให้รู้จักคำศัพท์ใหม่ ๆ สอนบทสนทนา สอนให้รู้จักฟังและเข้าใจภาษา สอนให้นิยมในวรรณคดี และการอ่านโคลงฉันท์ กวสย กลอน

วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาข้างต้น จะช่วยสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน เพื่อที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กให้สมบูรณ์ ให้เด็กเป็นผู้ที่มีความสามารถทางการอ่าน คือ มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน เขียนได้ถูกต้องและแจ่มแจ้ง พูดได้อย่างคล่องแคล่ว และฟังด้วยความระมัดระวัง นั่นก็คือ ความสามารถที่จะใช้ภาษาในการถ่ายทอดแนวความคิดหรือสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง อันเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต